

БІЖЕНЦІ, ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМИЩЕНІ ОСОБИ ТА НЕЛЕГАЛЬНІ МІГРАНТИ НА АФРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ (2001 – 2016 рр.)

Лавер О. Г., Матяшовська Б. О., Шумило Н. Я. (Ужгород)

У статті розглядаються проблеми біженців, внутрішньо переміщених осіб та нелегальних мігрантів на африканському континенті. На початку статті подається інформація про стан бідності більшості країн африканського континенту. Автори статті вважають, що основною причиною цих негативних явищ є численні війни і конфлікти, етнічні та племенні суперечки, диктаторські режими терору в багатьох країнах континенту. Негативним фактором, серед іншого, є тривалі громадянські війни в континентальних країнах. Таким чином, громадянська війна в Анголі тривала 21 рік, в Мозамбіку – 17 років, в Демократичній Республіці Конго (колишній Заір) – 14 років і т.д. Етнічні конфлікти на африканському континенті також характеризуються їх довгостроковою стійкістю. Наприклад, етнічний конфлікт в Судані між арабсько-мусульманським Північчю і негро-християнським Півднем, який прийняв форму громадянської війни, тривав 22 роки. Ці конфлікти мають наслідком не тільки величезну кількість жертв, більшість з яких є мирними мешканцями, а й породжують більше біженців і внутрішньо переміщених осіб. Ці причини формують величезні потоки біженців, які направляються в більш-менш стабільні країни. У Африці це Танзанія, Південна Африка та Кенія. Утримання біженців є величезним тягарем для економіки цих країн і викликає гостру внутрішню політичну напруженість, а тому уряди цих країн намагаються депортувати біженців додому. Європейський маршрут є досить популярним для біженців з африканського континенту, що детально описано у пропонуваній публікації.

Ключові слова: біженці, внутрішньо-переміщені особи, динаміка чисельності, Африка, міграційні потоки.

Постановка проблеми. Питання біженців, внутрішньо-переміщених осіб, нелегальної міграції та міграційних процесів узагалі, є одним з найсерйозніших викликів, які постали перед людством у XXI столітті. Одним з найбільших постачальників біженців та нелегальних мігрантів у наш час є Африканський континент. З цієї причини дослідження вказаних питань на континенті та знаходження можливих шляхів їх вирішення є, станом на сьогоднішній день, актуальною задачею.

Метою даної публікації є вивчення питання біженців, внутрішньо-переміщених осіб та міграційних процесів, включаючи нелегальну міграцію, у країнах Африканського континенту. Вказані проблеми розглядаємо комплексно, як у країнах Північної, так і Південної та Тропічної Африки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Велика кількість публікацій, як журнальних, так і в електронних ЗМІ, частину з яких наведено у списку цитованої літератури, свідчить про актуальність піднятої проблеми, де за часовий проміжок 2001-2016 рр. узагальнюються відповідні статистичні дані.

Виклад основного матеріалу. Проблема біженців, внутрішньо-переміщених осіб, та нелегальних мігрантів є актуальною для Африканського континенту, оскільки з року в рік тут не зменшується кількість локальних воєн і конфліктів, а також зростає зубожіння населення африканських країн, що в свою чергу збільшує потоки гнаних війною, бідністю та голодом людей з рідної домівки в пошуках кращого життя. Так, в 2002 році з 800 млн. жителів Африки - половина, а це 400 млн. чоловік, жили в умовах абсолютної бідності, 300 млн. чоловік страждали від хронічного недоїдання, з 3,2 млн. людей, які померли від СНІДу в 2002 році – 95% були жителями Африки [1, с. 8]. Цьому сприяла нестабільність політичного життя в африканських державах. Якщо упродовж 1963-2003 рр. на континенті було зафіксовано 111 військових переворотів [1, с. 6], то на кінець 2014 року їх число зросло до 186 [2]. Локальні війни та етнічні конфлікти стали справжнім лихом для африканських країн. Так, згідно [3], за постколоніальний

період в Африці було зафіксовано 35 збройних конфліктів, у яких загинуло понад 10 млн. чоловік, причому 92% втрат склали мирні жителі.

Наші підрахунки втрат населення африканських країн є ще вищими. Так, упродовж 1945-2002 рр. в 50 війнах і конфліктах в країнах Південної і Тропічної Африки загинуло 7,974 млн. чоловік та ще 1,922 млн. загинуло в етнічних, релігійних конфліктах, та стали жертвами терору диктаторських режимів [4, с. 145,147]. Разом, таким чином, загинуло 9,897 млн. чоловік. За цей же період в 36 війнах і конфліктах, які відбулись в країнах Північної Африки, загинуло, за нашими підрахунками, 2,262 млн. чоловік, та ще 4,255 млн. чоловік загинули в етнічних та релігійних конфліктах, стали жертвами терору диктаторських режимів [5, с.189]. Разом – 6,517 млн. чоловік. Таким чином, тільки за період 1945-2002рр. за нашими підрахунками в Африці загинуло від збройного насильства 16,414 млн. чоловік. Матеріальні збитки перевищили 250 млрд. доларів [2].

Вказані обставини сприяли появі великої кількості біженців та переміщених осіб на континенті. Якщо в 2002 році в Африці нараховувалося 8 млн. біженців та внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) [1, с.6], то через 5 років - понад 7 млн. біженців (50% світової кількості) та 20 млн. ВПО (понад 60% світової кількості) [3]. Наприкінці 2011 року кількість африканських біженців складала 2,7 млн. чоловік (чверть світової кількості) та 9,7 млн. ВПО в 21 країні континенту [6]. Наприкінці 2013 року тільки в Південній та Тропічній Африці було 2,9 млн. біженців та 12,5 млн. ВПО [7]. Згідно [8] сумарна кількість біженців з Північної Африки та Близького Сходу (сфера відповідальності УВКБ ООН), складала на той час 2,6 млн. чоловік. На кінець 2016 року згадувані цифри виявилися ще більш приголомшливими: число біженців та ВПО по країнах Північної Африки та Близького Сходу перевищило 23,6 млн. чоловік, а аналогічні показники по країнах Південної та Тропічної Африки становили 18,4 млн. чоловік [81]. Як і в інших частинах світу, проблема біженців породила проблему мігрантів, тобто тих, хто проживав за межами держави свого походження. Їхня кількість у 2013

році становила 34 млн. чоловік (3,7% населення континенту) [9, с. 10].

Зауважимо, що в минулому, описана вище ситуація не була притаманною для Африканського континенту. В колоніальні часи повстання та бунти швидко і ефективно придушувались військами метрополії. Навіть до кінця 60-х років ХХ століття це було скоріше винятком, аніж правилом. Так, в Кенії під час придушення повстання 1952-1956 рр., відомого як повстання «Мау-Мау», англійцями було примусово переміщено понад 1 млн. чоловік [10, с.165]. Під час війни за незалежність Алжиру (1954-1962

рр.) понад 1 млн. алжирців втекло в сусідні Туніс і Марокко, та ще 2 млн. були насильно переміщені в середині країни [10, с.195]. З Анголи в сусідній Заір (тепер Демократична республіка Конго - ДНК) під час визвольної війни 1961-1974рр. втекло 300 тис. ангольців [11, с.346]

Масове розгортання громадянських воєн та етнічних конфліктів, що стало причиною появи величезної кількості біженців, ВПО та мігрантів почалося після утворення на континенті великої кількості незалежних держав, число яких стрімко зростало, що впливає з наведеної нижче таблиці(див. [5], [12], [13, с.272]):

Таблиця 1. Зміна кількості незалежних держав на Африканському континенті

Рік	1905	1923	1945	1.1. 1960	1.1. 1961	25.1.1963	1.1.1972	21.3.1990	2011
Кількість незалежних держав	2	4	4	10	27	33	42	53	55

Суттєвою особливістю нових незалежних держав була не тільки їхня економічна нестабільність, але й той факт, що при наявності на континенті величезної кількості народів, які розмовляли на 2.000 мов та 20.000 діалектів [1, с.6], їхні кордони не співпадали з етнічними межами проживання цих народів. Відомо [13, с.273], що 44% кордонів африканських держав проходять по паралелях, 30% - по довільних лініях та 20% - по природних географічних рубежах [13, с.273]. Сюди ж треба додати великий природний приріст населення, який в буквальному смислі слова "виштовхував" лишне населення за межі відповідних державних формувань. Якщо в 1989 році населення Африки складало близько 600 млн. людей [3], то в 2002 році - вже 800 млн. чоловік [1, с.6], а в 2011 році - 1,032 млрд. людей [3]. Тобто, за 22 роки (1989-2011рр) населення континенту зросло на 72%. Перманентні війни та етнічні конфлікти, які мали наслідком в багатьох випадках етнічні чистки, призводили до появи великої кількості біженців у африканських країнах, утримання яких було заважким для економік цих держав. Для

порівняння, у 2012 році на 1.000 жителів, в африканській державі Чад припадало 33 біженці, в Республіці Конго - 24, в Мавританії - 23, в Джибуті - 22 [14], і в той же час на 1.000 жителів, в Німеччині припадало 7,22 біженці, у Франції - 3,22, в Канаді - 4,85, у США - 0,85, в Австралії - 0,98 біженців [15] і т.д. Отже, неконтрольований ріст населення африканських держав укупі з великою кількістю біженців призводив до замкненого «кола бідності», коли з процесом розвитку держави ставали не багатшими, а навпаки-біднішими. З жalem доводиться констатувати, що переважній більшості африканських держав це «коло» так прорвати і не вдалось.

В джерелі [16] наводиться кількість біженців упродовж 1975-2012 рр. (сфера відповідальності УВКБ ООН), де аналізуються держави світу, які за цей проміжок часу давали їхню найбільшу кількість (бралась до уваги три держави з найбільшою кількістю біженців). Нижче наведено дані з [16] по деяких роках з вказаного проміжку, за допомогою чого можна співставити та порівняти число біженців з африканських країн порівняно з іншими країнами світу.

Таблиця 2. Держави з найбільшою кількістю біженців

Рік	Загальна кількість біженців	Держава	Кількість біженців	Держава	Кількість біженців	Держава	Кількість біженців
1975	3.529.434	Ангола	501.380	Гвінея	300.000	Руанда	175.720
1980	8.454.937	Ефіопія	2.567.998	Афганістан	1.734.922	Ангола	449.030
1985	11.864.062	Афганістан	4.653.193	Ефіопія	1.749.309	Ірак	401.503
1990	17.395.979	Афганістан	6.339.095	Ефіопія	1.345.928	Мозамбік	1.247.992
1992	17.838.074	Афганістан	4.552.153	Мозамбік	1.445.474	Ірак	1.343.824
2000	12.064.599	Афганістан	3.587.336	Бурунді	568.084	Ірак	526.179
2005	8.661.988	Афганістан	2.166.149	Судан	693.632	Бурунді	438.706
2010	10.549.681	Афганістан	3.054.709	Ірак	1.683.579	Сомалі	770.154
2012	10.497.545	Афганістан	2.586.034	Сомалі	1.136.714	Ірак	746.197

Додамо, що на кінець 2016 року нараховувалося 5,5 млн. біженців з Сирії, 2,5 млн. – з Афганістану, та 1,4 млн. – з Південного Судану [82]. Наведені вище дані свідчать: якщо в 70-ті роки африканські країни були беззаперечними «лідерами» серед держав, які продукували найбільшу кількість біженців

у світі, то з середини 80-х років першу сходинку займав Афганістан, а потім Сирія, проте за африканськими державами незміно залишається «срібло», або «бронза».

Заслужують окремого порівняння дані на кінець 2013 року. Нараховувалось біженців: з Сомали

лі -1.121.700, з Судану - 649.300, з ДРК - 499.500, Еритреї - 308.000 [17]. Всього - 2.578.500 біженців. З азіатських країн на той час нараховувалось біженців: з Афганістану - 2.556.600, з Сирії - 2.468.400, з М'янми - 479.600, з Іраку - 401.400, з В'єтнаму - 314.100 біженців [17]. Всього-6.220.100 людей. В Латинській Америці було нараховано 396.600 біженців з Колумбії [17]. Отже, в 2013 році біженці з Африки

склали 28,04% наведеного вище числа біженців, а в 2014 році на континенті нараховувалось 15,1 млн. біженців та ВПО [25]. П'ять

Суттєвою особливістю африканських воєн є їхня довготривалість, яка має наслідком те, що біженці змушені осідати, переважно в сусідніх країнах на довгі роки. Ось дані по деяких африканським країнам (див. [18,с.79-88], [19]- [21]).

Таблиця 3. Тривалість воєн, кількість біженців та ВПО по окремим країнам Африки

№	Країна	Роки ведення бойових дій	Тривалість війни (в роках)	Чисельність біженців у країнах притулку	Чисельність внутрішньо переміщених осіб
1	Ангола	1975-2002	21	4 млн. біженців та ВПО	
2	Мозамбик	1975-1992	17	Малаві – 900 тис.; ПАР – 200тис.; Зімбабве – 185 тис.; Замбія – 22 тис.; Танзанія – 72тис.	2 млн.
3	Судан	1955-72	17	800 тис. біженців та ВПО	
		1983-2005	22	Ефіопія – 400тис.;Кенія та Уганда – 100 тис.	4,5 млн.
4	Ліберія	1989-1996	7	Кот Д'Івуар – 320тис.; Гвінея і С'єрра Леоне – 30 тис.	500 тис.
5	Еритрея	1961-1991	30	400 тис. біженців та ВПО	
6	Нігерія	1967-1970	3	6 млн. біженців та ВПО	
7	Демократична республіка Конго (Заїр)	1998-2012	14	Ангола – 22 тис.; Бурунді – 41 тис.; ЦАР – 11 тис.; Респ. Конго – 89 тис.; Кенія – 12 тис. Руанда – 58 тис.; ПАР – 13 тис.; Пд. Судан – 14 тис.;Танзанія – 63тис.; Залебія – 15 тис.	2,665 млн.

Багаторічні громадянські війни призвели до своєрідного «симптому біженства», коли з початком бойових дій люди без усякого попередження, швидко зібравши свої нехитрі пожитки, тікають світ за очі, з регіону бойових дій. Наприклад, під час кризи в республіці Кот Д'Івуар (28.11.2010-11.04.2011) загинуло 1 тис. чоловік (в тому числі 68 військових), зате близько 1 млн. покинули свої домівки, ставши ВПО, та ще 150 тис. втекли до сусідньої Ліберії [22]. Інший приклад – Південний Судан, який в результаті багаторічних воєн, відділившись від Судану, став незалежною державою. Через 2 роки після проголошення незалежності тут спалахнув етнічний конфлікт, який проходив з 26 грудня 2013 року і до 2015 року. За перших 2 тижні конфлікту загинуло 1 тис. чоловік, проте 200 тис. чоловік втекли із зони конфлікту, ставши ВПО [23]. На кінець червня 2014 року в цьому конфлікті загинуло 10 тис. чоловік, зате нараховувалось понад 1 млн. ВПО та понад 250 тис. чоловік втекло в сусідні держави [24]. На кінець 2016 року найбільше ВПО по окремо взятих країнах Африки було таким: по 2,9 млн. у Судані та в Демократичній республіці Конго, 2,6 млн. – в Сомалі та 2,5 млн. чоловік у Нігерії [83]. У згаданому вище Південному Судані число ВПО у першій половині 2017 року перевищило 2 млн. чоловік [86].

Які країни Африки приймають найбільше біженців? В 2014 році найбільше біженців прийняла Ефіопія - 629.718, а потім Кенія - 575.334 чоловік [26]. Після них - Південна Африка - 315.000 біженців та шукачів притулку [27], Танзанія - 289.300 [28], Єгипет - 267.800 [29] і т.д. У 2016 році найбільше біженців прийняли Уганда та Ефіопія – відповідно

940,8 тис. та 791,6 тис. чоловік [82]. А станом на середину 2017 року число біженців в Уганді зросло до 1,3 млн. чоловік, в основному вихідців з Південного Судану [87]. Для економік приймаючих країн це важка ноша, особливо з урахуванням довготривалості воєн в Африці та постійно зростаючої кількості біженців.

Проілюструємо це на прикладі **сомалійських біженців**. В державі Сомалі громадянська війна йде починаючи з 1988 року, причому з середини 90-х років Сомалі, як держава фактично розпалась, і на її базі утворилось декілька квазідержавних утворень. Жорстока громадянська війна супроводжувалась масовим голодом. Під час голоду 1992 року загинуло 220 тис. чоловік [30], а під час голоду 2011-2012рр. - 258 тис. чоловік [31]. Динаміка кількості сомалійських біженців у сусідніх країнах по окремих роках наводиться нами нижче (див. [32]- [35]):

Слід додати, що в наведеній вище таблиці мова йдеться тільки про зареєстрованих біженців. Якщо сюди додати ще й незареєстрованих біженців, то тільки в Кенії у 2013 році їх нараховувалось 400 тис. чоловік [36]. Стосовно ВПО, то їх у Сомалі 2013 році було 1,106 млн. чоловік [34].

В даному випадку кількість біженців із Сомалі в сусідніх країнах зростала поступово. Набагато гіршою для держави є поява сотень тисяч, або навіть мільйонів «непрощених гостей» водночас. Так, до Танзанії, у 1993 році прибуло близько 1 млн. біженців з Бурунді [37], а наступного, 1994 року в Танзанію втекло 550 тис. біженців з Руанди, та ще 1,5 млн. біженців з Руанди втекло в сусідній Заїр (тепер ДРК) [38].

Таблиця 4. Кількість біженців з Сомалі у сусідніх країнах

Рік	Кенія	Ефіопія	Ємен	Джибуті	Еритрея	Уганда	Танзанія	Загальна кількість
кінець 2009р.	255.162	49.923	133.128	11.094	?	?	?	684.815
листопад 2011р.	520.000	181.300	202.000	18.800	?	?	?	950.000
квітень 2013р.	507.540	238.845	229.845	18.324	3.468	29.355	2.103	1.029.082
січень-березень 2014р.	550.257	295.786	230.878	19.169	3.055	18.534	2.136	1.128.411

У приймаючої держави є кілька сценаріїв поведінки стосовно біженців. Це:

1. репатріація (повернення додому) при зміні умов на краще в країні походження біженців;
2. інтеграція біженців у приймаючій країні;
3. переселення біженців у третю країну;
4. ізоляція біженців шляхом утримання їх у спеціальних таборах [39].

Одразу зауважимо, що переселення біженців у треті країни в Африці не практикується. Більше того, в інших країнах світу це явище також не набуло поширення. Наприклад в 2010 році в треті країни було переселено менше 1% всіх біженців [40], а в 2012 році переселено – 74.800 біженців з 10,5 млн., що склало 0,71% усієї кількості біженців [41]. Частіше застосовується репатріація біженців до країн їхнього походження, в багатьох випадках - примусово. Так 550 тис. біженців, які прибули в 1994 році до Танзанії, в 1997 році були репатрійовані додому [38]. Аналогічно, після завершення у 2006 році громадянської війни в Бурунді, почалось почалась репатріація бурундійських біженців з Танзанії [37]. Стосовно інтеграції біженців. Наприклад 2014 року уряд Танзанії виявив готовність надавати громадянство країні декотрим з 200 тис. бурундійських біженців, які ще залишались в країні, які давно в ній проживали, і які мали власну справу [42]. Ця акція була схвально зустрінута УВКБ ООН. Проте подібні акції в африканських державах є скоріше винятком, аніж правилом.

В практиці африканських держав стосовно біженців найчастіше використовується їхнє утримання в спеціальних таборах. Цьому є своє пояснення, оскільки сотні тисяч голодних та розлучених людей можуть підірвати стабільність будь-якої приймаючої держави. Наприклад, 1,5 млн. біженців з Руанди, які втекли до Заїру, спровокували у цій країні криваву громадянську війну, в результаті якої загинуло не тільки понад 5 млн. чоловік, але й 450 тис. заїрців стали біженцями в сусідніх державах, нараховувалось 2,7 млн. ВПО та ще 6,4 млн. чоловік потребували терміново продовольчої допомоги [43]. Тому й не дивно, що з 109.594 еритрейських біженців у Судані в 2014 р., в таборах перебувало понад 80 тис. з їх числа, а з 106.859 еритрейських біженців у Ефіопії, в таборах знаходилось понад 81 тис. з них (див. [44],[45]). Африканські реалії породили навіть народ-біженець, на зразок палестинських біженців. Це араби Західної Сахари, так звані **сахраві**. Після завершення війни в 1976-1991рр., Західна Сахара значною мірою позбулася корінного населення. На середину 2013 року, згідно [46] на території Західної Сахари, окупованої Марокко проживали 80 тис. сахарців та 200 тис. марокканців, а на південному заході Алжиру, в 5-ти таборах біженців коло алжирського міста Тіндуф – 160 тис. біженців – сахраві.

На території Африки знаходяться найбільші в світі табори біженців. Станом на початок вересня 2013 року це були: табір Дадааб у Кенії – 402.361 чоловік, в основному для біженців із Сомалі [47], табір

Брейджинг – близько 250 тис. чоловік, для біженців з суданської провінції Дарфур [48], табір Долло Адо в Ефіопії для 198.462 біженців із Сомалі і Судану, табір Какума в Кенії для 124.814 біженців з Сомалі та Судану, табір Мбера в Мавританії для 75.261 біженців з Малі і т.д. [47]. Додамо, що чи не в кожній африканській країні існують цілі комплекси таборів для біженців. Так, в Ефіопії, де знаходиться третій за величиною в Африці табір Долло Адо, всього існують 23 табори та 5 транзитних пунктів для біженців [49].

Життя в таборах біженців є вкрай важким, і забезпечення біженців у таборах в першу чергу залежить від УВКБ ООН та інших міжнародних організацій, оскільки можливості африканських країн для допомоги біженцям у цих таборах мінімальні. Слід додати, що з року в рік забезпечення біженців у таборах не покращується, а навпаки – погіршується. Так, наприкінці 2014 року УВКБ ООН скоротила кількість продовольчих пайків для біженців у таборах в Кенії в 1,5 рази. Щоденна калорійність пайків після вказаного скорочення складає трохи більше 1.000 калорій, в той час, як раніше складала 2.100 калорій [50]. Для порівняння, середньодобова норма споживання для чоловіка має складати 2.400-2.600 калорій, а для жінки 2.200 калорій [51]. У 2013 році в таборі Мбера для біженців з Малі видавалась щодня тільки половина пайка води [52]. Щоденний раціон біженця у таборах Танзанії складав: 3 чашки маїсової (кукурудзяної) муки, чашку гороху, 20 г. соєвої муки, 2 столові ложки олії та 10 г. солі [53]. Інколи на цілий місяць давали шматок мила, а також півтора відра води в день. Додамо, що УВКБ ООН не кожному біженцю надає відповідний статус. Так, станом на березень 2013 року в Танзанії перебувало близько 250 тис. біженців з Бурунді, але статус біженця мали тільки 25.230 з них (трохи більше 10%) [54]. Аналогічним чином, уряд Алжиру обчислює кількість біженців з Західної Сахари у 165 тис. чоловік, проте УВКБ ООН допомагає тільки 90 тис. біженців [55]. Результатом такого підходу є той факт, що 35% дітей біженців із Західної Сахари страждають від хронічного недоїдання, і тільки 40% сахарців одержують необхідне харчування [56].

За таких умов табори біженців часто стають осередками злочинності, терористичної загрози, місцем переховування бойовиків і т.д. А тому уряд Кенії, де наприкінці 2013 року перебувало 610 тис. зареєстрованих біженців то 500 тис. незареєстрованих біженців, переважно з Сомалі, прийняв рішення про їхню депортацію додому [57]. Аналогічним чином, уряд Сомаліленду - самопроголошеної держави, яка виникла на території Сомалі і яка є на цих землях острівцем стабільності, ще у 2011 році прийняв рішення про депортацію зі своєї території 100 тис. сомалійських біженців – вихідців з інших регіонів країни [58]. Подібні приклади можна продовжити і далі, проте депортувати біженців на практиці дуже важко, оскільки війни на континенті йдуть десятиріччями, і біженцям нема куди повертатися. А тому долею цих

нешасних людей залишається напівголомне існування в таборах для біженців.

Які і в інших країнах світу, проблема біженців спричинила проблему мігрантів, які в пошуках кращої долі перебираються до країн з більш високим рівнем життя. Серед країн Африки південніше Сахари, це в першу чергу Південно-Африканська республіка (ПАР). Зауважимо, що біженці до ПАР втікали досить активно. У 2009 році, наприклад, було прийнято 222 тис. біженців, у 2011 році – 107 тис., у 2012 – 58 тис. біженців [59]. Щоправда, статус біженця надавав далеко не всім. В 2014 році в країні нараховувалося 65.881 біженців та 232.211 шукачі притулку – в основному з Сомалі, ДРК, Зімбабве [60]. Слідом за біженцями «підтягнулися» й мігранти. В 2013 році в ПАР нелегально проживали 5 млн. африканців з сусідніх країн, включаючи 3 млн. нелегалів з Зімбабве [61]. Величезна кількість нелегалів, враховуючи 25% - не безробіття в країні, призвела до частих сутичок між чорношкірим населенням ПАР та чорношкірими мігрантами. Так, в сутичках 2008 року загинуло з обох боків 60 чоловік, а в 2012 році загинуло 140 чоловік та 250 було поранено [62]. Серед інших країн півдня Африки приваблюючою для мігрантів є Ангола, де після завершення у 2002 році громадянської війни, почалась відбудова зруйнованої економіки держави та розробка нафтових родовищ, а також Танзанія – чи не єдиний острівець стабільності в регіоні. Вказані держави, як можуть, оберігають свою територію від потрапляння небажаних мігрантів, що з іншого боку провакцію нелегальної міграції. Широкого розголосу набув факт загибелі 42 нелегалів з Малаві до Танзанії у 2012 році [63]. Нещасні задихнулись в автофургоні, який перевозив 100 нелегалів.

Африканці, в пошуках кращого життя ще мігрують з півдня на північ, в основному до Судану, в той час, як суданці намагаються переселитись до Єгипту. Згідно [64] біженців та мігрантів у Судані в 2012 році було понад 1 млн. чоловік. Вони посідали тут найнижчі місця соціальної драбини, проте додому не поспішали, оскільки в Судані рівень життя у них був вищий, аніж на батьківщині. Рівень злочинності серед мігрантів тут невеликий, оскільки в разі здійснення злочину їх негайно депортують додому. Наприклад, в Суданській столиці Хартумі на мігрантів припадає всього 5% злочинів [64].

Набагато масштабнішою є міграція суданців до Єгипту. Наприклад, у 2006 році їх там нараховувалося від 750 тис. до 4 млн. чоловік [65]. Суданських біженців у Єгипті не люблять. Так, упродовж 1997-2004 рр. з 67 тис. клопотань про надання статусу біженця, було винесено тільки 20.700 позитивних рішень, тобто менше третини [65]. В біженців стріляють. Так, у 2007 році 70 суданських біженців були застрелені єгипетськими прикордонниками, а в грудні 2005 року була розстріляна демонстрація суданських біженців у Каїрі, де загинуло, за різними підрахунками від 28 до 100 чоловік [65]. Долею суданських мігрантів та біженців у Єгипті залишається важка, чорнова робота у неофіційному секторі економіки.

Не бачачи можливості самореалізації у себе на батьківщині, і на континенті в цілому, багато відчайдушів роблять спроби нелегально прорватися до Європи і почати там нове життя. Можливостей тут дві: або переплисти Середземне море, або потрапити до іспанських анклавів Сеути та Мелільї, які фактично є воротами до Євросоюзу. Зауважимо, що справа ця – не проста, коштує великих грошей, і дуже часто пов'язана із смертельним ризиком для життя.

Так, дорога з Сомалі в Італію через острів Лампедузу коштує подорожувальнику 700 доларів США

[66], з Еритреї в Європу – 5.000 доларів [67], за перехід з Єгипту до Ізраїлю через Синайську пустелю тамтешні бедуїни беруть 3.000 доларів [68]. «білет» з Лівії до Італії через Середземне море коштує 1.000 доларів і т.д. [69]. Попри вказані чималі суми грошей, число бажаючих покинути Африканський континент, навіть з загрозою для життя, не може не вражати. Так, за 2014 рік понад 200 тис. нелегалів перебралися з Лівії до ЄС через Середземне море (3.419 з них загинули) [70]. А у 2016 році до Італії прибуло 181 тис. мігрантів, з них 90% з Лівії – морським шляхом [84]. При спробі потрапити до Ізраїлю в Синайській пустелі упродовж 2007-2012 рр. безслідно зникли, як мінімум 4 тис. мігрантів з Африки [71]. Злочинні організації, які займаються контрабандою людей, одержують на цьому шалені прибутки. В 2000-х рр. світовий щорічний прибуток контрабандистів людьми склався 4-7 млрд. доларів США [72]. В 2011 році – 6,75 млрд. доларів [73], в 2014 році, тільки при переправі через Середземне море контрабандисти людьми заробили 4-5 млрд. євро [74].

З метою отримання прибутків, контрабандисти поширюють серед африканців чутки, що в Європі їх дуже чекають – не дочекаються, там видають біженцям по 10 тис. євро підйомних, квартири, автомобілі, роботу, що європейці охоче одержують на африканках, і відповідно європейки мріють вийти заміж за африканців, тощо [75]. Чим безглуздіші чутки – тим охочіше в них вірять, і африканці, в першу чергу еритрейці та сомалійці, продавши все своє майно, аби заплатити перевізникам – контрабандистам, вирушають у небезпечну подорож. Розчарування їх чекає, як тільки вони вступають на територію ЄС: їх одразу ж поміщають у розподільчі центри, де знімають відбитки пальців, заносючи їх у загальноєвропейську базу даних. Умови життя в цих центрах мало чим відрізняються від тюремних. Якщо африканці не можуть довести, що вони біженці – їх чекає депортація. У випадку, якщо їм вдасться одержати статус біженця на певний строк – їм «світить» робота по 10-11 годин на добу в тіньовому секторі економіки країн ЄС – за копійки. Більше того за загальноєвропейським законом «Дублін – II», якщо вони надумують залишити країну, де вони вперше були зареєстровані, і вирушити до іншої країни, їх одразу ж депортують назад. Іншими словами, нелегальна міграція африканців до Європи – це, по-суті відродження рабства в XXI столітті, із тим застереженням, що раби до Європи прибувають добровільно.

До ЄС африканці ще намагаються потрапити через іспанські міста – анклав Сеути і Мелілью, які розміщені на півночі Марокко. Площа Сеути – 18, 5 кв. кілометри, населення 82.159 чоловік у 2011 році [76]. Площа Мелільї – 12,3 кв. кілометрів, а населення – 78.476 чоловік у 2011 році [77]. Ці міста нагадують середньовічні фортеці. Наприклад, Мелілью оточує стіна завдовжки 11 км. і висотою 7м. [78]. Аналогічний мур заввишки 3м. оточує Сеуту [79]. Обидва мурі нашпиговані датчиками руху та шуму, відеокамерами та прожекторами. Зовні міста – анклав охороняють марокканські війська, а зсередини – іспанські. Прорив захисних мурів нелегалами часто приводить до жертв. Наприклад, у 2005 році при прориві нелегалів у Сеуту загинуло 12-18 чоловік, та ще 50 були поранені [79]. Аналогічним чином, у лютому 2014 року, при спробі добратися до Мелільї втопилося 20 чоловік [78]. Загалом, у 2014 році в ці міста намагалися прорватися 16 тис. нелегалів з Африки. Двом тисячам з них це вдалося [80]. Доля нелегалів які прорвалися до Сеути і Мелільї, така ж, як і інших нелегалів до країн ЄС. Якщо

вони не зможуть представити серйозних аргументів, що їх життя на батьківщині загрожує серйозна небезпека, їх чекає негайна примусова депортація. Одиниці з них можуть одержати статус біженця на певний строк.

Проте число бажаючих потрапити до «європейського раю» поки-що не зменшується. На кінець квітня 2017 року таких бажаючих було нараховано 6,66 млн. чоловік у тому числі 3,3 млн. – з Туреччини та 720 тис. з Йорданії, ще близько 100 тис. чоловік «застрягли» у Греції та на так званому «балканському маршруті» [85]. Стосовно Африки, то у омріану

Європу дуже би хотіли потрапити по 1 млн. мігрантів з Лівії та Єгипту, 160 тис. – з Тунісу, 430 тис. – з Алжиру, та 50 тис. чоловік – з Марокко [85].

Висновки. В теперішній час, коли Європа потерпає від масового напливу африканських біженців та нелегальних мігрантів, рахунок яких йде на десятки тисяч, та на сотні тисяч чоловік, зменшити кількість біженців та нелегальних мігрантів зможе тільки стабілізація ситуації а африканських країнах, коли будуть створені умови для їхнього поступального економічного розвитку. Але в найближчій перспективі цього очікувати навряд чи доведеться.

Список використаних джерел

1. Крюков В. Битва за Монровію – кровавая и нескончаемая // В. Крюков. // Эхо планеты. 2013. № 32. С. 5-9.
2. Африка - континент конфликтов. 2014. 25 октября. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://stndopedia.org/1-67110/html> (дата звернення 10.05.2018).
3. Тема 3. Африка / Географическая картина мира... Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.xliby.ru/uchebniki/r3.php> (дата звернення 10.05.2018).
4. Лавер О. Людські втрати армій європейських країн та корінного населення країн Тропічної та Південної Африки в локальних війнах і конфліктах 1994-2002 років // САРПАТИСА – КАРПАТИКА. Випуск 25. Ужгород, 2003. С. 142-148.
5. Лавер О.Г. Втрати армій європейських країн в колоніальних війнах у північній Африці в другій половині ХХ століття // Науковий вісник УжНУ. Серія: Історія. Ужгород, 2004. Вип. 11. С. 186-190.
6. Генеральная Ассамблея. Доклад Верховного комиссара ООН по делам беженцев. 2012, 21 августа. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=50фа0с03у2> (дата звернення 10.05.2018).
7. Доклад Верховного комиссара ООН по делам беженцев (за период с 1 июля 2013 года по 30 июня 2014 года). Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5458a3204> (дата звернення 10.05.2018).
8. Соколов М. Год беженцев. 2014, 24 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://mnenia.zahav.ru/Articles/4474/> (дата звернення 10.05.2018).
9. Абрамова И.О., С.А. Бессонов. «Арабская весна» и трансграничная миграция // Азия и Африка сегодня. 2012. №6. С. 10-17.
10. Вооруженная народов Африки за свободу и независимость. М: Наука, 1994. 444 с.
11. Шишов А. В. Военные конфликты ХХ века. М: Вече, 2006. 576 с.
12. Chronological list of African independence. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://africanhistory.about.com/library/timelines/blIndependenceTime.htm> (дата звернення 10.05.2018).
13. Африка // Советская военная энциклопедия. Т. 1. Военное изд-во, 1990. С. 271-274.
14. 20 refugees per 1.000 people in Malta. 2013, 13 september. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.independent.com.mt/articles/2013-09-13/> (дата звернення 10.05.2018).
15. Ouyeni Team. Australia refugee intake – Budget 2012. 2014, 20 June. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://teamouyeni.com/2012/05/08/> (дата звернення 10.05.2018).
16. The refugee project. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.therefugeeproject.org/> (дата звернення 10.05.2018).
17. 20 июня отмечается всемирный день беженцев. 2014, 20 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://irelandru.com/world-refugee-day/> (дата звернення 10.05.2018).
18. Эрлихман В.В. Потери народонаселения в ХХ веке. Справочник / В.В. Эрлихман. М.: Русская панорама, 2004. 2015 с.
19. В Анголе завершилась 27-летняя война. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://rus.delfi.lv/news/daily/abroad/v-angole-zavershilas-27-letnyaya-vojna.d?id=2957570> (дата звернення 10.05.2018).
20. Eritrea. Birth of a Nation. Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.dehai.org/conflict/history/birth_of_a_nation.htm (дата звернення 10.05.2018).
21. The World Factbook – Field Listing – Central Intelligence Agency (US). Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2128.html> (дата звернення 10.05.2018).
22. Узурпатору Кот Д'Ивуара Лорану Гбагбо осталось быть у власти лишь несколько часов... - 2011, 31 марта. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.newsru.com/world31mar2011/kotdivuar.html> (дата звернення 10.05.2018).
23. Медики обеспокоены условиями в лагере суданских беженцев // ББС. 2 января 2014.
24. South Sudan. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.internal-displacement.org/countries/south-sudan> (дата звернення 10.05.2018).
25. UNHCR – Africa. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/4a02d7fd6.html> (дата звернення 10.05.2018).
26. Эфиопия приняла больше всего беженцев из стран Африки. 2014, 20 августа. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://riafan.ru/59590/> (дата звернення 10.05.2018).
27. UNHCR – South Africa. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/49e485aa6.html> (дата звернення 10.05.2018).
28. UNHCR – United Republic of Tanzania. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/49e45c736.html> (дата звернення 10.05.2018).
29. UNHCR – Eгypt. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/49e486356.html> (дата звернення 10.05.2018).
30. Голод в Сомали унес жизни 260 тыс. человек // ББС. 2 мая 2013.
31. У Сомалі від голоду померли 258.000 людей... // Євроньюс. 2 мая 2013.
32. A profile of Somali refugees and asylum seekers – UNHCR (2009). Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/4ce532309.pdf> (дата звернення 10.05.2018).
33. Число беженцев, покинувших Сомали достигло 950 тысяч человек. 2011, 24 ноября. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://news.mail.ru/politics/7424864/> (дата звернення 10.05.2018).
34. UNHCR – SomaliaRefugeesintheregion. 2013, 11 april. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/5167c37d9.html> (дата звернення 10.05.2018).
35. Refugees in the Horn of Africa: Somali Displacement Crisis. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/region.php> (дата звернення 10.05.2018).

36. Кения вышлет миллион сомалийских беженцев. 2013, 11 ноября. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://9tv.co.il/news/2013/11/11/162636.html> (дата звернення 10.05.2018).
37. Более 25 тыс. бурундийцев выселены из Танзании // ББС. – 12 сентября 2013.
38. The Great Lakes refugee crisis. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.worldatlas.com/articles/what-happened-during-the-lakes-refugee-crisis.html> (дата звернення 10.05.2018).
39. Смит Мерил. Длительное содержание беженцев: отрицание прав, потеря народа, 2006. Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.uscrrfugees.org/2010Website/5_Resources/5_5_Refugee_Warehousing/ (дата звернення 10.05.2018).
40. В 2010 году 43,7 млн. человек стали беженцами. 2011, 20 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: http://umma.ua/ru/news/world/V_2010_godu_43,7 mln_chelovek_stali_bezhentsami/703 (дата звернення 10.05.2018).
41. Беженцы. Интеграция де-юре и де-факто. 2013, 27 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.yerkramas.org/2013/06/27> (дата звернення 10.05.2018).
42. Tanzania to grant citizenship to 200.000 Burundi refugees. 2014, 14 October. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://refiefweb.int/report/> (дата звернення 10.05.2018).
43. Около 2,7 млн. жителей Конго были вынуждены оставить свои дома // Демоскоп – Weekly. 2013. №575-576. 18 ноября – 1 декабря.
44. Sharp increase in number of Eritrean refugees... – 2014, 14 November. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/5465fea1381.html> (дата звернення 10.05.2018).
45. Eritrea. Key mixed migration characteristics. 2014, 18 February. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.regionalmms.org/index.php?id=14> (дата звернення 10.05.2018).
46. Хачатрян Д. Сахара либре. 2013, 13 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.novayagazeta.ru/photos/58585.html> (дата звернення 10.05.2018).
47. World's largest refugee camp. 2013. 3 September. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://blogs.wsj.com/photojournal/2013/09/03/> (дата звернення 10.05.2018).
48. Where are the 50 Most Populous Refugee Camps? Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.smithsonianmag.com/innovation/?no-ist> (дата звернення 10.05.2018).
49. Ethiopia top refugee – hosting country in Africa 2014, 19 August. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.capitaleritrea.com/> (дата звернення 10.05.2018).
50. UN slashes food rations for refugees in Kenya. 2014, 15 November. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://m.aljazeera.com/story/2014111562016957147> (дата звернення 10.05.2018).
51. Сколько калорий нужно употреблять человеку в день. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://fitnessguides.ru/> (дата звернення 10.05.2018).
52. 9 massive refugee camps that are home to nearly 1, 5 million people. 2013, 15 September. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.gaznmodo.com.ua/2013/09/9> (дата звернення 10.05.2018).
53. Жизнь в лагере беженцев. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://wol.jw.org/ru/world/r2/lp-u/2003122> (дата звернення 10.05.2018).
54. 42 illegal immigrants arrested in Tanzania. 2013, 6 March. Электронный ресурс. Режим доступа: http://sabahionline.com/en_GB/articles/hoa/articles/newsbriefs/2013/03/06/newsbrief-07 (дата звернення 10.05.2018).
55. UNHCR – Libya. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/49e485f36.html> (дата звернення 10.05.2018).
56. Висенс У. Западная Сахара – преданная независимость. Электронный ресурс. 2006, 12 сентября. Режим доступа: <http://www.regnum.ru/news/polit/703887.html> (дата звернення 10.05.2018).
57. Из Кении вышлют около миллиона сомалийских беженцев. 2013, 11 ноября. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://lenta.ru/news/2013/11/11/somalis/> (дата звернення 10.05.2018).
58. Бари Шамсула. Доклад независимого эксперта по вопросу о положении в области прав человека в Сомали и. – 2012, 22 августа. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-61ru.pdf> (дата звернення 10.05.2018).
59. South Africa flawed asylum system. 2013, 30 April. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.irinnews.org/report/97944/> (дата звернення 10.05.2018).
60. UNHCR – South Africa. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/pages/49e485aa6.html> (дата звернення 10.05.2018).
61. Миф о Манделе... Электронный ресурс. Режим доступа: <https://topwar.ru/37159> (дата звернення 10.05.2018).
62. Somali refugees plea for protection. 2013, 7 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.news24.com/SouthAfrica/News/> (дата звернення 10.05.2018).
63. В Танзании 42 нелегала из Малави задохнулись в автофургоне. 2012, 26 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://newsil.ru/com/word/3960> (дата звернення 10.05.2018).
64. Суданский дневник. Лень – это мудро. 2012, 7 февраля. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://traitskaya.livejournal.com/14353/html> (дата звернення 10.05.2018).
65. Human Rights Watch faults Egypt's «shoot to stop policy». Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2008/1113/p06s03-wome.html> (дата звернення 10.05.2018).
66. A Somali refugees in Italy: “There’s a feeling of total disorientation”. 2014, 14 January. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.midnimo.com/2014/01/14/> (дата звернення 10.05.2018).
67. Eritrea – Sudan/ Refugees battling for a better life. 2011, 1 July. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.irinnews.org/report/93118/> (дата звернення 10.05.2018).
68. Гольденберг М. Африканские мигранты в Израиле? Электронный ресурс. Режим доступа: <http://jerusalem-temple-today.com/maamarim/drugie/10/Goldenb15.html> (дата звернення 10.05.2018).
69. Нежеланные мигранты Европы // Евроньюс. 21 мая 2014.
70. Средиземное море – шлях надії на дорога смерті для тисяч мігрантів // Евроньюс. 10 декабря 2014.
71. Гелен Мартин. Бедуины Синайского полуострова торгуют человеческими органами. 2013, 15 января. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://inopressa.ru/article/15jan2013/diepresse/sinai.html> (дата звернення 10.05.2018).
72. Боровик М.А., Шемберко П.В., Боровик М.А. Иммиграция в Европе – вызов европейской безопасности (2004). Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.inion.ru/product/eurosec/st5v8.html> (дата звернення 10.05.2018).
73. Ежегодно около 7 млрд. долларов идут в кошельки торговцев живым товаром. 2012, 12 сентября. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://news.tut.by/world/427470.html> (дата звернення 10.05.2018).
74. Берндт Ригерт, Филатова Ирина. Вопрос распределения беженцев стал яблоком раздора в ЕС. 2014, 11 декабря. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://news.tut.by/world/427470.html> (дата звернення 10.05.2018).
75. Немировский Б. Перетягивание нелегалов. 2013, 6 июня. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://kackad.com/kackad/?p=16623> (дата звернення 10.05.2018).
76. Autonomus City of Seuta. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.citypopulation.de/Spain-Seuta.html> (дата звернення 10.05.2018).

77. The population of the Autonomus City of Melilla... Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.citypopulation.de/php/spain-melilla.php> (дата звернення 10.05.2018).
78. Десятки нелегальних іммігрантів перебрались в Мелілю // Євроньюс. 20 октября 2014.
79. Детальний розказ, як нелегалы попадають в Грецію і другі країни Європи. 2012, 31 июля. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://russianathens.gr/news/sobm n/8318> (дата звернення 10.05.2018).
80. 600 африканців намагалися потрапити на територію Мелілі // Євроньюс. 2 декабря 2014.
81. Штайн Ліза. Кількість беженців в мирі б'є рекорди. 2017, 20 июня. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.golos.ameriki.ru/a/unhcr-global-trends/3383521.html> (дата звернення 10.05.2018).
82. ООН: число вимужених переселенців в мирі побило рекорд // ББС. 19 июня 2017.
83. В мирі налічується більше 65 млн. беженців – ООН // Факти. 19 июня 2017.
84. У Середземному морі за чотири дні були врятовані 10.000 мігрантів // Українська правда. 28 травня 2017.
85. Більше 5 млн. беженців збираються їхати в Європу? // Демоскоп Weekly. 2017. №729-730. 22 мая-4 июня.
86. 15 человек погибли в боях армии Южного Судана с повстанцами. 2017, 11 апреля. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://waronline.info/sudan/> (дата звернення 10.05.2018).
87. Генсек ООН ставит Уганду всему миру в пример // Євроньюс. 24 июня 2017.

References

- Krukov V. Bitva za Monroviu – krovavaja i neskonchaemaja [The battle of Monrovia – bloody and interminable // Echo of planet. 2013. №32. P. 5-9. (in Russian).
- Africa - kontinent konfliktov [Africa – the continent of conflicts] [Electronic resource]. 2014, 25 october. Retrieved from: <http://stdopedia.org/1-67110/html> (in Russian).
- Tema 3. Africa /Geograficheskaja kartina mira... [Subject 3. Africa/The Geographical picture of the world...] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.xliby.ru/uchebniki/p3.php>. (in Russian).
- Laver O. Ludski vtratu armij evropejskih krain ta korinnoho naseleennja krain Tropicnoi ta Pivdennoi Afruku v localnuh vijnah i conflictah 1994-2002 rokov [The human losses of armies of European countries and native people of Tropical and South Africa countries in local wars and conflicts 1994-2002 years] // CARPATICA – КАРПАТИКА. Issue 25. Uzhgorod. 2003. P.142-148. (in Ukrainian).
- Laver O.G. Vtratu armij evropejskih krain v kolonialnuh vijnah u pivnichnij Africi v drugij polovuni XX stilittya [Losses of armies from European countries in Northern Africa in second half of XX century] // Scientific herald of UzhNU. Series: History. Issue 11. 2004. P. 186-190. (in Ukrainian).
- Generalnaya Assambleya. Doklad Verhovnoho komissara OON po delam bezhencev [General Assembly. Report of Supreme commissar of UNO on theme of refugees] [Electronic resource]. 2012, 21 august. Retrieved from: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=50фа0с03у2> (in Russian).
- Doklad Verhovnoho komissara OON po delam bezhencev (za period s 1 iyulya 2013 hoda po 30 iyunya 2014 hoda) [Report of Supreme commissar of UNO on theme of refugees behind the period (from 1 july 2013 year to 30 june 2014 year)] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5458a3204> (in Ukrainian).
- Sokolov M. God Bezhencev [The year of refugees] [Electronic resource]. 2014, 24 june. Retrieved from: <http://mnenia.zahav.ru/Articles/4474/> (in Ukrainian).
- Abramova I.O.«Arabskaya vesna» i transgranichnaya migraciya [The «Arab spring» and transborder migration] // Aziya i Africa segodnya . 2012. №6. P.10-17. (in Ukrainian).
- Vooruzhennaya borba narodov Africi za svobodu i nezavisimost [The armed struggle a people of Africa for freedom and independence]. M: Nauka, 1994. 444 p. (in Ukrainian).
- Shishov A. V. Voennie konfliktu XX veka [The war conflicts of XX century]. M: Veche, 2006. 576 p. (in Ukrainian).
- Chronological list of African independence [Electronic resource]. Retrieved from: <http://africanhistory.about.com/library/timelines/blIndependenceTime.htm> (in English).
- Africa // Sovetskaya voennaya encyclopedia. V. 1. Voennoe izd-vo, 1990. P.271-274. (in Russian).
- 20 refugees per 1.000 people in Malta [Electronic resource]. 2013, 13 september. Retrieved from: <http://www.independent.com.mt/articles/2013-09-13/> (in English).
- Oyeni Team. Australia refugee intake – Budget 2012 [Electronic resource]. 2014, 20 june. Retrieved from: <http://teamoyeni.com/2012/05/08/> (in English).
- The refugee project [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.therefugeeproject.org/> (in English).
- 20 iyunya otmechaetsa vseмирnij den' den' bezhencev [20 june mark as universal day of refugees] [Electronic resource]. 2014, 20 june. Retrieved from: <http://irelandru.com/world-refugee-day/> (in Russian).
- Erlichman V.V. Poteri narodonaselenia v XX veke. Spravochnik [The losses in manpower in XX century. Reference book.]. M.: Russkaya panorama, 2004. 2015 p. (in Russian).
- V Angole zavershilas 27- letnyaya vojna [In Angola ended the 27 – years war] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://rus.delfi.lv/news/daily/abroad/v-angole-zavershilas-27-letnyaya-vojna.d?id=295757> (in Russian).
- Eritrea. Birth of a Nation. [Electronic resource]. Retrieved from: [http://www.dehai.org/conflict/history/birth of a nation.htm](http://www.dehai.org/conflict/history/birth%20of%20a%20nation.htm) (in English).
- The World Factbook – Field Listing – Central Intelligence Agency (US) [Electronic resource]. Retrieved from: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2128.html> (in English).
- Uzratoru Kot D'Ivuara Lorano Gbagbo ostalos bit u vlasti lish neskolko chasov [The usurper of Cot D'Ivuara Loran Gbagbo may be the leader only few hours]... [Electronic resource]. 2011, 31 march. Retrieved from: <http://www.newsru.com/world31mar2011/kotdivuar.html> (in Russian).
- Medici obespokoeni usloviyami v lagere sudanskih bezhencev [Medicine workers concerned about conditions in the camp of Sudanese refugees] // BBC. 2.01.2014. (in Russian).
- South Sudan. [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.internal-displacement.org/countries/south-sudan> (in English).
- UNHCR – Africa [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/4a02d7fd6.html> (in English).
- Ephiopia prinyla bolshe vsego bezhencev iz stran Africi [Ephiopia adopt high number of refugees from African countries] [Electronic resource]. 2014, 20 august. Retrieved from: <http://riafan.ru/59590/> (in Russian).
- UNHCR – South Africa [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/49e485aa6.html> (in English).
- UNHCR – United Republic of Tanzania [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/49e45c736.html> (in English).
- UNHCR – Egypt [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/49e486356.html> (in English).
- Golod v Somali unes zhizni 260 tis. Chelovek [Starvation in Somali take away the lives of 260 thousand men] //BBC. – 2.05.2013. (in Russian).
- U Somali vid golodu pomerlu 258.000 ludei... [In Somali from starvation died 260.000 men ...] //Euronews. – 2.05.2013. (in Russian).

32. A profile of Somali refugees and asylum seekers – UNHCR (2009). [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/4ce532309.pdf> (in English).
33. Chislo bezhencev, pokinuvshich Somali dostiglo 950 tisyach chelovek [The number of refugees who left Somali reach 950 thousand men]. [Electronic resource]. 2011, 24 november. Retrieved from: <http://news.mail.ru/politics/7424864/> (in Russian).
34. UNHCR – Somalia Refugees in the region. [Electronic resource]. 2013, 11 april. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/5167c37d9.html> (in English).
35. Refugees in the Horn of Africa: Somali Displacement Crisis [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/region.php> (in English).
36. Kenia vishlet million somalijskich bezhencev [Kenia deported one million Somalia refugees][Electronic resource] – 2013, 11 november. – Retrieved from: <http://9tv.co.il/news/2013/11/11/162636.html> (in Russian).
37. Bolee 25 tis. burundijcev viseleni iz Tanzanii [More, then 25 thousand Burundians deported from Tanzania] // BBC. – 12.09.2013. (in Russian).
38. The Great Lakes refugee crisis. [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.worldatlas.com/articles/what-happened-during-the-lakes-refugee-crisis.html> (in English).
39. Smith Meril. Dlitelnoe soderzhanie bezhencev: otricanie prav, poterya naroda, 2006 [Long maintenance of refugees: deny of rights, loss of people, 2006]. [Electronic resource]. Retrieved from: http://www.uscrrrefugees.org/2010Website/5_Resources/5_5_Refugee_Warehousing/ (in Russian).
40. V 2010 godu 43,7 mln. chelovek sali bezhencami [In 2010 43,7 mln. men became refugees]. [Electronic resource]. 2011, 20 june. – Retrieved from: http://umma.ua/ru/news/world/V_2010_godu_43,7_mln_chelovek_tali_bezhentsami/703 (in Russian).
41. Bezhenci. Integracia de-ure i de-facto [Refugees. Integration de-ure and de-facto][Electronic resource]. – 2013, 27 june. – Retrieved from: <http://www.yerkramas.org/2013/06/27> (in Russian).
42. Tanzania to grant citizenship to 200.000 Burundi refugees [Electronic resource]. – 2014, 14 october. – Retrieved from: <http://refiefweb.int/report/> (in English).
43. Okolo 2,7 mln. zhitelei Congo bili vinuzhdeni ostavit svoi doma [Near 2,7 mln. Inhabitantns of Congo forced their houses] // Demoskop – Weekly. 2013. №575-576. 18 november – 1 december. (in Russian).
44. Sharp increase in number of Eritrean refugees... [Electronic resource]. 2014, 14 november. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/5465fea1381.html> (in English).
45. Eritrea. Key mixed migration characteristics. [Electronic resource]. 2014, 18 february. Retrieved from: <http://www.regionalmms.org/index.php?id=14> (in English).
46. Hachatryan D. Sahara libre. [Sahara libre] [Electronic resource]. 2013, 13 june. Retrieved from: <http://www.novayagazeta.ru/photos/58585.html> (in Russian).
47. World's largest refugee camp [Electronic resource]. 2013 3 september. Retrieved from: <http://blogs.wsj.com/photojournal/2013/09/03/> (in English).
48. Where are the 50 Most Populous Refugee Camps? [Electronic resource]. Retrieved from: <https://www.smithsonianmag.com/innovation/?no-ist> (in English).
49. Ethiopia top refugee – hosting country in Africa ... [Electronic resource]. 2014, 19 august. Retrieved from: <http://www.capitaleritrea.com/> (in English).
50. UN slashes food rations for refugees in Kenya [Electronic resource]. 2014, 15 november. Retrieved from: <http://m.aljazeera.com/story/2014111562016957147> (in English).
51. Skolko kalorij nuzhno upotreblyat cheloveku v den [How many calories must use man every day] [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://fitnessguides.ru/> (in Russian).
52. 9 massive refugee camps that are home to nearly 1, 5 million people [Electronic resource]. – 2013, 15 september. – Retrieved from: <http://www.gaznmodo.com.ua/2013/09/9> (in English).
53. Zhizn v lagere bezhencev [The life in refugee camp] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://wol.jw.org/ru/world/r2/lp-u/2003122> (in Russian).
54. 42 illegal immigrants arrested in Tanzania [Electronic resource]. 2013, 6 march. Retrieved from: http://sabahionline.com/en_GB/articles/hoa/articles/newsbriefs/2013/03/06/newsbrief-07 (in English).
55. UNHCR – Libya [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/49c485f36.html> (in English).
56. Vincens U. Zapadnaya Sahara – predannaya nezavisimost [West Sahara – treacherous independence] [Electronic resource]. 2006, 12 september. Retrieved from: <http://www.regnum.ru/news/polit/703887.html> (in Russian).
57. Iz Kenii vishlut okolo milliona somalijskich bezhencev [From Kenia dispatch near one million Somali refugees] [Electronic resource]. 2013, 11 november. Retrieved from: <http://lenta.ru/news/2013/11/11/somalis/> (in Russian).
58. Bari Shamsula. Doklad nezavisimoho eksperta po voprosu o polozhenii v oblasti prav cheloveka v Somali [Report of independent expert about position under rights of men in Somali] [Electronic resource]. 2012, 22 august. Retrieved from: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-61_ru.pdf (in Russian).
59. South Africa flawed asylum system [Electronic resource]. 2013, 30 april. Retrieved from: <http://www.irinnews.org/report/97944/> (in English).
60. UNHCR – South Africa [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.unhcr.org/pages/49c485aa6.html> (in English).
61. Mif o Mandele... [Myth about Mandela...]. [Electronic resource]. Retrieved from: <https://topwar.ru/37159> (in English).
62. Somali refugees plea for protection [Electronic resource]. 2013, 7 june. Retrieved from: <http://www.news24.com/SouthAfrica/News/> (in English).
63. V Tanzanii 42 nelegala iz Malavi zadohnulis v avtofurgone [In Tanzania 42 illegal migrants from Malavi suffocate in motor transport]. [Electronic resource]. 2012, 26 june. Retrieved from: <http://newsil.ru/com/word/3960> (in Russian).
64. Sudanskiy dnevnik. Len – eto mudro [Sudanese journal. Laziness – it's wise.] [Electronic resource]. 2012, 7 февраля. Режим доступа: <http://traitskaya.livejournal.com/14353/html> (in Russian).
65. Human Rights Watch faults Egypt's «shoot to stop policy». [Electronic resource]. Retrieved from: <https://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2008/1113/p06s03-wome.html> (in English).
66. A Somali refugees in Italy: “ There's a feeling of total disorientation” [Electronic resource]. 2014, 14 january. Retrieved from: <http://www.midnimo.com/2014/01/14/> (in English).
67. Eritrea – Sudan/ Refugees battling for a better life [Electronic resource]. – 2011, 1 july. Retrieved from: <http://www.irinnews.org/report/93118/> (in English).
68. Goldenberg M. Africanskie migrantu v Izraile? [Migrants from Africa in Izrael? [Electronic resource]. Retrieved from: <http://jerusalem-temple-today.com/maamarim/drugie/10/Goldenb15.html> (in Russian).
69. Nezhelannie migrantu Evropi [Unwillingness migrants in Europe] // Euronews. 21.05.2014. (in Russian).
70. Seredzemne more – shlyah nadii ta doroga smerti dlya tisyach migrantiv [Mediterranean sea – a way for hope and o road of death for thousands of migrants] // Euronews. 10.12.2014. (in Russian).
71. Helen Martin. Beduini Sinaiskoho poluoostrova torguyut chelovocheskimi organami [The beduins of Sinai peninsula sell the men bodies][Electronic resource]. 2013, 15 january. Retrieved from: <http://inopressa.ru/article/15jan2013/diepresse/sinai.html> (in Russian).

72. Borovik M.A., Shemberko P.V. *Immigraciya v Evrope – vizov evropeiskoj bezopasnosti* (2004) [Immigration in Europe – summons of European security]. [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.inion.ru/product/eurosec/st5v8.html> (in Russian).
73. *Ezhegodno okolo 7 mrd. dollarov idut v koshelki trgovcov zhivim tovarom* [Every year near 7 billion dollars entered in purses of dealers of living wares] [Electronic resource]. 2012, 12 september. Retrieved from: <http://news.tut.by/world/427470.html> (in Russian).
74. Berndt Rigert, Filatova Irina. *Vopros raspredelenia bezhencev stal yablokom razdora v ES* [The problem of refugees became the apple of discord in EU] [Electronic resource]. 2014, 11 december. Retrieved from: <http://news.tut.by/world/427470.html> (in Russian).
75. Nemirovsky B. *Peretyagivanie nelegalov* [Tip the scales of illegal migrants] [Electronic resource]. 2013, 6 june. Retrieved from: <http://kackad.com/kackad/?p=16623> (in Russian).
76. *Autonomus City of Seuta*. [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.citypopulation.de/Spain-Seuta.html> (in English).
77. *The population of the Autonomus City of Melilla...* [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.citypopulation.de/php/spain-melilla.php> (in English).
78. *Desyatki nelegalnich immigrantov perebralis v Melilly* [Dozens of nelegal immigrants get over in Melilla] // Euronews. 20.10.2014. (in Russian).
79. *Podrobnij Rasskaz, kak nelegali popadayut v Greciyu i drugie strani Evropi* [Detailed story how nelegal immigrants get in Greece and other Euroean countries]. [Electronic resource]. 2012, 31 julay. Retrieved from: <http://russianathens.gr/news/sobn/n/8318> (in Russian).
80. *600 africanscev namahalusya potraputu na terutoriyu Melilli* [600 africans tried to get on territory of Melilla] // Euronews. 2.12.2014. (in Russian).
81. *Shtain Liza. Kolichestvo bezhencev v mire biet recordu* [The number of refugees in the world beats records] [Electronic resource]. 2017, 20 june. Retrieved from: <https://www.golos.ameriki.ru/a/unhcr-global-trends/3383521.html> (in Russian).
82. *OON: chislo vinuzhdennich pereselencev v mire pobilo record* [UN: number of internally displaced persons in the world has broken record] // BBC. 19.06.2017. (in Russian).
83. *V mire naschituvatsya bolee 65 mln. bezhencev – OOH* [In the world be numbered more than 65 mln. refugees] // Facti. 19.06.2017. (in Russian).
84. *U Seredzemnomu mori za choturu dni bulu vryatovani 10.000 migrantiv* [In Mediterranean sea across four days was saved 10.000 migrants] // Ukrainska pravda. 28.05.2017.
85. *Bolee 5 mln. bezhencev sobirayutsya ehat v Evropu?* [More then 5 mln. Refugees wanted go to Europe ?] // Demoskope Weekly. 2017. №729-730. 22 may - 4 june. (in Russian).
86. *15 chelovek pobibli v bojach armii Juzhnogo Sudana s povstancami* [15 men died in the fighting between army of South Sudan and rebels]. [Electronic resource]. 2017, 11 april. Retrieved from: <http://waronline.info/sudan/> (in Russian).
87. *Gensek OON stavit Ugandu vsemu miru v primer* [UN Secretary-General puts Uganda in the world as an example] // Euronews. 24.06.2017. (in Russian).

SUMMARY

REFUGEES, INTERNALLY DISPLACED PERSONS, AND ILLEGAL MIGRANTS ON THE AFRICAN CONTINENT (2001 – 2016)

O. Laver, B. Matyashovsky, N. Shumilo (Uzhhorod)

The paper deals with the problems of refugees, internally displaced persons, and illegal migrants in the African continent. At the beginning of the article, information is provided on the state of poverty and poverty of the majority of the present African continent. The authors of the publication consider the main cause of these negative phenomena to be numerous wars and conflicts, ethnic and tribal conflicts, the dictatorial regimes of terror in many countries of the continent. The negative factor, among other things, is the prolonged civil wars in continental countries. So, the civil war in Angola lasted 21 years, in Mozambique 17 years, in the Democratic Republic of the Congo (formerly Zaire), 14 years, etc. Ethnic conflicts on the African continent are also characterized by their long-term sustainability. For example, the ethnic conflict in Sudan between the Arab-Muslim North and the Negro-Christian South, which took the form of a civil war, lasted for 22 years. These conflicts have the consequence not only of the huge number of victims, the majority of whom are peaceful residents, but also generate more refugees and internally displaced persons. It is worth saying that the number of internally displaced people in the designated states of the warehouse: Mozambique-2 million ., Sudan-4.5 million, in the Democratic Republic of the Congo-2.665 million people, etc. These reasons form huge flows of refugees, which are sent to more or less stable countries. In Africa, it is Tanzania, South Africa and Kenya. Detention of refugees is a huge burden on the economy of these countries and causes a sharp internal political tension, and therefore the governments of these countries are trying to deport refugees home. The European route is quite popular for refugees from the African continent, which is described in detail in the proposed publication.

Keywords: refugees, internally displaced persons, population dynamics, Africa, migratory flows.